

Željka Turčinović

Sva Jupina kazališna godišta

Joško Juvančić Jupa
 Napisao i priredio:
 Hrvoje Ivanković
 Dubrovačke ljetne igre,
 2011.

Sasvim logičnim i prirodnim čini se posljednji izdavački projekt Dubrovačkih ljetnih igara – impresivna monografija posvećena kazališnom djelovanju redatelja, pedagoga i dugogodišnjeg ravnatelja Dramskog programa pod naslovom Joško Juvančić Jupa autora i urednika Hrvoja Ivankovića. Jer igre i Dubrovnik bili su presudni formativni čimbenici u stvaranju Juvančićeva umjetničkog i redateljskog habitusa.

Monografija je trodijelno strukturirana; prvi dio kronološki studiozno prati Juvančićevu inicijaciju kazalištem u rodnom Dubrovniku, kontekstualizirajući obiteljske i profesionalne događaje unutar razdoblja i kazališta koji su odredili njegovu kazališnu sudbinu. Drugi dio posvećen je njegovom bivanju na Igrama od statiste do umjetničkog ravnatelja, a treći dio donosi iscrpan teatrografski popis Juvančićevih kazališnih režija.

U prvom dijelu Ivanković spretno i analitički prožima Juvančićevo djetinjstvo i odrastanje u Dubrovniku te prve znakove probudene fascinacije kazalištem. Tu je pre-

sudnu i važnu ulogu odigrao susret s velikim hrvatskim redateljem, kasnije Juvančićevim profesorom na Akademiji dramske umjetnosti, dr. Brankom Gavellom koji mu je otkrio čaroliju kazališta, a on joj se zatravljeno predao i u kazalištu ostao cijeli život. Mnogo godina kasnije, kad je i sam postao etablirani redatelj, Juvančić će o Gavelli govoriti kao o svom kazališnom i duhovnom ocu. Od kazališnih početaka u Dubrovniku, preko studija u Zagrebu, Ivanković prati stvaranje Juvančićeva redateljskog opusa, od ranih, uspješnih, zrelih do etabliranih kazališnih režija. Iako već šezdesetih godina na zagrebačkoj adresi, gdje mu se otvaraju vrata institucionalnih zagrebačkih i hrvatskih kazališta (Dramsko kazalište Gavella, Teatar ITD, Zagrebačko kazalište mladih, Gradsko kazalište Komedijska, zagrebački HNK, Satiričko kazalište Kerempuh, Kazalište Trešnjava, osječki HNK, Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu, Zagrebačko kazalište lutaka i dr.) Juvančić ostaje vezan za svoj *genius loci*, režirajući često i kontinuirano u Kazalištu Marina Držića i na Igrama.

Drugi dio monografije autor naslov-

ljava *Jupin teatra od Igara* naglašavajući važnost Igara u formiranju Juvančićeva redateljskog opusa, ali njegov presudan utjecaj u kreiranju repertoara u ulozu umjetničkog ravnatelja Dramskog programa. Njegove uloge na Igrama bile su raznovrsne: od nosača, statiste, pomoćnog inspicijenta, asistenta do redatelja i ravnatelja, no, "ovaj dio knjige težerna je šetnja kroz Jupina godišta na Igrama" piše Ivanković, potkrijepljena fragmentima iz kritika tada vodećih kazališnih kritičara, izvadcima iz intervjuja, dosjetkama i anegdotalnim minijaturama s predstava i proba te čini ovaj dio monografije dinamičnim, pitkim i živim štivom pokazujući kazališnu praksu zavodljivo ne samo sudionicima kazališnog čina nego i ljubiteljima kazališta. Treći, teatrografski dio monografije svjedoči o brojnosti Juvančićevih redateljskih uradaka. U svom redateljskom opusu izrežirao je preko 120 predstava u većini hrvatskih kazališta, ali i u kazalištima ex - Jugoslavije (Zenica, Sarajevo, Beograd, Banja Luka, Mostar).

Monografija je bogato opremljena fotografijama iz predstava, s proba, s tiskovnih konferencija, iz Juvančićeva privatnog albuma, afišima pojedinih predstava; sveukupno oko 230 fotografija ilustrira bogat Juvančićev redateljski opus. Za skladan i informativan vizualni identitet monografije zaslužan je likovni urednik monografije Luka Gusić.

Ovom monografijom autor Hrvoje Ivanković i protagonist Joško Juvančić potvrđuju Jupin jaki senzibilitet za

ambijentalno kazalište, njegovanje dubrovačke dramske baštine u kojoj Juvančić ostvaruje svoje najbolje amblematske predstave (*Dubrovačka trilogija*, *Ekvinocijo*, *Ecce homo*, *Kako bratja prodaše Jozefa*, *Dundo Maroje*, *Grižula*, *Ljubovnici*, *Dum Marinu u pohode* i dr.), ali i eventualni poticaj za buduća istraživanja njegove uloge u razvoju suvremenog hrvatskog kazališta.

Monografija je imala do sada tri promocije, u Dubrovniku, Zagrebu i Osijeku, a posebno dojmpljiva i kazališno potentna bila je ona u Dubrovniku 17. kolovoza 2011. Kad se pročulo Gradom da se priprema predstavljajući monografije u Kneževu dvoru, glumci su potajice smislili "glumački upad" nakon službenog predstavljajući knjige. Mnogi su znali za tu glumačku diverziju, ali Jupa ne. Po skalinima Dvora silazile su čak tri Juvančićeve Ide – Nataša Dangubić, Perica Martinović i Srđana Šimunović noseći mu "struke lovorike, pelina i vrjese" na oduševljenje brojne publike i veliko Juvančićevo iznenađenje. Iz publike je spontano krenuo sa svojim crtežom o promociji dubrovački slikar Ivo Grbić, i kada smo se mi, koji smo znali za taj teatralizirani dio promocije, pobojali da će "režija" propasti, zagrmio je Maro Martinović poznati Orsatov monolog iz *Allons enfants!* I ne dovršivši ga, izvukao je Tonka Lonzu iz publike koji je monolog nastavio da bi potom iz publike pozvao Milku Podrug Kokotović i Mišu Martinovića koji su pomalo zbušnjeno, ali toplo i srčano nastavili, po sjećanju, igrati neke fragmente iz

Trilogije. Bilo je dirljivo gledati nekoliko generacija glumaca kako izgovaraju antologijske Juvančićeve rečenice o Gradu i njegovoj prošlosti i još jednu potvrdu o nepomućenoj ljubavi između Juvančića i njegovih dubrovačkih glumaca. Tu glumačku diverziju završio je Nikša Kušelj prigodnom pjesmom svom "najdražem profesuru i redatelju". Publika je bila zadovoljna takvom nekonvencionalnom promocijom, Juvančić uzbuđen, a glumci sretni da su bili dijelom Jupine kazališne biografije.

Spoimenimo na kraju da je sastavni dio monografije DVD s dokumentarnim filmom *Jupa na Igrama* što ga je uz koproducentsku podršku Hrvatske radiotelevizije režirao i montirao, njegov sin, Hrvoje Juvančić.